

U S T A W A

z dnia

o kosztach komorniczych

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady ponoszenia i wysokość wydatków oraz opłat za przeprowadzenie egzekucji, innego postępowania albo dokonanie czynności przez komornika sądowego, zwanego dalej „komornikiem”.

Art. 2. Koszty komornicze obejmują wydatki komornika w toku postępowania oraz opłaty komornicze.

Art. 3. 1. Opłaty komornicze obejmują opłaty egzekucyjne oraz opłaty za przeprowadzenie innego postępowania albo za dokonanie innych czynności.

2. Opłaty komornicze należą się tylko w przypadkach określonych ustawą.

3. Opłata egzekucyjna jest daniną publiczną i stanowi dochód Skarbu Państwa.

Art. 4. 1. Stroną w rozumieniu niniejszej ustawy jest wnioskodawca lub uczestnik.

2. Wnioskodawcą w rozumieniu niniejszej ustawy jest wierzyciel w postępowaniu egzekucyjnym, uprawniony w postępowaniu zabezpieczającym albo inny podmiot, który wnosi o przeprowadzenie innego postępowania lub o dokonanie czynności przez komornika.

3. Uczestnikiem w rozumieniu niniejszej ustawy jest dłużnik w postępowaniu egzekucyjnym, obowiązany w postępowaniu zabezpieczającym albo uczestnik innego postępowania lub czynności komornika.

Art. 5. 1. W postanowieniu w przedmiocie kosztów komorniczych komornik oznacza ich wysokość z rozbiciem na opłaty i poszczególne rodzaje wydatków, wskazuje do jakiej wysokości i przez kogo zostały uiszczone, a w razie konieczności wskazuje osobę, którą one obciążają. W postanowieniu o pobraniu kosztów zawiera się wezwanie strony aby uiszczała należne koszty w terminie 7 dni od doręczenia postanowienia.

2. Uzasadnienie postanowienia, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać szczegółowe wyliczenie powstałych kosztów wraz z dokładnym określeniem sposobu ich obliczenia, wymienienie czynności lub zdarzeń stanowiących podstawę ich ustalenia oraz wskazanie podstawy prawnej.

3. Prawomocne postanowienie w przedmiocie kosztów komorniczych podlega wykonaniu bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności. Za egzekucję prowadzoną na podstawie tego postanowienia nie pobiera się opłaty egzekucyjnej.

Art. 6. Na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie kosztów komorniczych zażalenie przysługuje stronom oraz osobie, której dotyczy to postanowienie, a także komornikowi.

DZIAŁ II

Wydatki komornika i opłata sądowa

Art. 7. Komornikowi należy się zwrot niezbędnych wydatków poniesionych w toku postępowania albo w trakcie innych czynności tylko w zakresie określonym ustawą.

Art. 8. 1. Wydatkami są:

- 1) należności biegłych;
- 2) koszty ogłoszeń;
- 3) koszty transportu specjalistycznego;
- 4) koszty przejazdu poza miejscowość, która jest siedzibą komornika;
- 5) należności osób powołanych, na podstawie odrębnych przepisów, do udziału w czynnościach;
- 6) koszty uzyskiwania dokumentów lub informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania w sprawie;
- 7) koszty doręczenia korespondencji, z wyjątkiem kosztów doręczenia stronom zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, postępowania zabezpieczającego lub postępowania o wykonanie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym.

2. Nie stanowią wydatków koszty związane z przekazywaniem środków pieniężnych.

Art. 9. 1. Jeżeli czynność komornika powoduje wydatki, o których mowa w art. 8 ust. 1, komornik uzależnia dokonanie tej czynności od uiszczenia zaliczki przez stronę, która wnosi o dokonanie czynności.

2. W wezwaniu do uiszczenia zaliczki komornik wskazuje stronę obowiązaną do uiszczenia zaliczki, wysokość tej zaliczki, termin jej uiszczenia, czynność powodującą wydatki, które mają być pokryte z tej zaliczki, oraz poucza stronę wezwaną o skutkach niewykonania wezwania.

3. Termin uiszczenia zaliczki nie może być krótszy niż 7 dni od daty doręczenia wezwania. Jeżeli strona ma miejsce zamieszkania albo siedziby za granicą, termin ten nie może być krótszy niż miesiąc.

4. Zaliczka na koszty doręczenia korespondencji nie może przekroczyć 30 zł w sprawie.

5. Jeżeli zaliczka nie wystarcza na pokrycie wydatków, wydatki ponosi tymczasowo komornik. W takim przypadku komornik może wydać postanowienie o pobraniu brakującej zaliczki od strony, która żądała czynności powodującej wydatki albo ściągnąć od dłużnika kwotę odpowiadającą wysokości wydatków, które nie zostały pokryte z zaliczki. Ściągnięcie tej kwoty od dłużnika nie wymaga wydania postanowienia.

6. Jeżeli postępowanie egzekucyjne okaże się w całości lub w części bezskuteczne, komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela kwoty odpowiadającej wysokości wydatków, które nie zostały pokryte z zaliczek uiszczonych przez wierzyciela ani z wyegzekwowanej części świadczenia i co do których nie wydano postanowienia o pobraniu brakującej zaliczki.

Art. 10. Jeżeli komornik wybrany przez wierzyciela podejmuje czynności poza swoim rewirem komorniczym, zaliczki na pokrycie wydatków w postaci diet przysługujących osobom zatrudnionym w kancelarii komornika i uczestniczącym w tych czynnościach, kosztów przejazdów i noclegów komornika i tych osób oraz kosztów transportu specjalistycznego obciążają wierzyciela, nawet w razie przysługującego mu zwolnienia od kosztów.

Art. 11. 1. Czynność, w związku z którą komornik zażądał zaliczki na pokrycie wydatków, należy podjąć niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia uiszczenia zaliczki.

2. Uiszczona zaliczka może być przeznaczona wyłącznie na zaspokojenie wydatków, na poczet których została pobrana.

Art. 12. 1. Przyznanie należności z tytułu wydatków, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1-3 oraz pkt 5 i 6 wymaga wydania postanowienia, w którym komornik wskazuje podmiot uprawniony do otrzymania należności i jej wysokość, a jeżeli należność ta jest finansowana z zaliczki, także zaliczkę, z której należność jest pokrywana.

2. Postanowienie o przyznaniu należności komornik wydaje na wniosek podmiotu uprawnionego do jej otrzymania. Złożenie faktury lub rachunku jest równoznaczne ze złożeniem wniosku. Wniosek składa się w terminie 7 dni od daty dokonania czynności uzasadniającej przyznanie należności, o czym komornik poucza osobę uprawnioną.

3. Komornik wydaje postanowienie w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku.

Art. 13. Biegłemu przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez niego wydatków niezbędnych dla wydania opinii. Do należności biegłego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 623) oraz wydane na podstawie tej ustawy przepisy dotyczące stawek wynagrodzenia biegłych za wykonaną pracę i taryf zryczałtowanych.

Art. 14. Ustalając wysokość należności z tytułu wydatków, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 i 3, komornik uwzględnia celowe i niezbędne wynagrodzenie oraz wydatki wskazane w rachunku albo fakturze złożonej przez podmiot uprawniony do otrzymania należności.

Art. 15. 1. Ustalając wysokość należności przysługujących osobom, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 5, komornik bierze pod uwagę wymagane kwalifikacje, nakład pracy potrzebny do dokonania czynności oraz wysokość celowych i niezbędnych wydatków wskazaną w złożonym rachunku albo fakturze.

2. Należności przysługujące kuratorowi ustanowionemu przez sąd przyznaje komornik. Pobraną od wierzyciela zaliczkę na poczet należności kuratora sąd, który go ustanowił, niezwłocznie przekazuje komornikowi. Do należności kuratora stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wynagrodzenia i zwrot wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie, wydane na podstawie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Art. 16. 1. Podmiotom, które przedstawiły dokument na żądanie komornika, przysługuje zwrot udokumentowanych wydatków.

2. Komornik określa wysokość zwrotu wydatków na podstawie przedłożonej faktury albo rachunku, mając na względzie nakład pracy niezbędny do przedstawienia dokumentu, chyba że wysokość należności z tego tytułu wynika z odrębnych przepisów.

3. Za udzielenie informacji przez organy administracji publicznej, organy wykonujące zadania z zakresu administracji publicznej, organy podatkowe, urzędy skarbowe, organy rentowe, banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, przedsiębiorstwa maklerskie, organy spółdzielni mieszkaniowych, zarządy wspólnot mieszkaniowych, inne podmioty zarządzające mieszkaniami i lokalami użytkowymi, jak również inne instytucje, dotyczących stanu majątkowego dłużnika, danych adresowych oraz innych informacji umożliwiających identyfikację składników jego majątku w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego toku postępowania przysługuje prawo żądania wynagrodzenia. Komornik uiszcza należność po udzieleniu informacji, w terminie 7 dni od otrzymania wezwania podmiotu udzielającego informacji.

4. Przepisów ust. 1 - 3 nie stosuje się w sprawach o egzekucję lub o wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia świadczeń alimentacyjnych lub rent mających charakter alimentów oraz w sprawach o egzekucję lub o wykonanie zabezpieczenia roszczenia wszczętych na wnioski Skarbu Państwa, w tym na polecenie sądu lub prokuratora, niezwiązanego z wykonywaniem działalności gospodarczej. W sprawach tych dokumenty i informacje są udzielane nieodpłatnie.

5. Przepisy ust. 3 i 4 nie uchybiają przepisom szczególnym określającym zasady i koszt pozyskiwania informacji za pośrednictwem systemów teleinformatycznych.

6. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej oraz ministrem właściwym do spraw finansów określi, w drodze rozporządzenia, maksymalne wysokości wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3, biorąc pod uwagę nakład pracy przy udzielaniu informacji i ich objętość.

Art. 17. Koszty przejazdu komornika poza miejscowość, która jest jego siedzibą, odpowiadają wysokości rzeczywiście poniesionych, racjonalnych i celowych kosztów przejazdu własnym samochodem lub innym odpowiednim środkiem transportu. Górną granicę tej należności stanowi wysokość kosztów przysługujących pracownikowi

zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 18. 1. Komornik rozlicza zaliczkę w terminie miesiąca od dnia poczynienia wydatków, na które była przeznaczona, i zwraca jej niewykorzystaną część. Jeżeli opłacona zaliczkowo czynność w ogóle nie została dokonana, zaliczka podlega zwrotowi w terminie 3 miesięcy od daty pobrania.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w razie wydania postanowienia o przyznaniu należności, która jest finansowana z zaliczki oraz do zaliczek na koszty doręczenia korespondencji. Zaliczka na koszty doręczenia korespondencji podlega rozliczeniu wraz z zakończeniem postępowania.

3. Komornik wybrany przez wierzyciela, który przekazał sprawę innemu komornikowi, zwraca wierzycielowi niewykorzystaną zaliczkę lub jej część w terminie 7 dni od uprawomocnienia się postanowienia o przekazaniu sprawy.

4. Komornik w każdym piśmie kierowanym do strony informuje o aktualnym saldzie zaliczek i kosztów podlegających ściągnięciu zgodnie z art. 9 ust. 5.

Art. 19. 1. Komornik uzależnia złożenie wniosku o wpis w księdze wieczystej w ramach postępowania egzekucyjnego albo wykonania zabezpieczenia roszczenia od uprzedniego uiszczenia przez wierzyciela kwoty potrzebnej na pokrycie opłaty sądowej należnej od wniosku o wpis w księdze wieczystej.

2. We wniosku o wpis komornik wskazuje wysokość pobranej opłaty sądowej. Pobraną opłatę sądową komornik przekazuje właściwemu sądowi rejonowemu.

3. Jeżeli wierzyciel został zwolniony od kosztów sądowych od wniosku o wpis w księdze wieczystej, komornik wskazuje we wniosku, że opłata sądowa nie została pobrana i wraz z dokumentami stanowiącymi podstawę wpisu przesyła do właściwego sądu odpis prawomocnego postanowienia w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych.

4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób pobierania i uiszczania oraz sposób i termin przekazywania sądom należności, o których mowa w ust. 1, a także ich zwrotu oraz sposób prowadzenia ich ewidencji przez komornika i czas jej przechowywania, uwzględniając łatwość uiszczania opłat i przekazywania ich sądom, szczegółowość ewidencji oraz konieczność zapewnienia jej trwałości.

DZIAŁ III

Oplaty komornicze

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 20. Opłaty są stosunkowe albo stałe.

Art. 21. 1. Opłatę egzekucyjną za egzekucję świadczeń pieniężnych komornik ściąga wraz z egzekwowanym świadczeniem, proporcjonalnie do wartości świadczenia wyegzekwowanego. Ściągnięcie opłaty nie wymaga wydania postanowienia. Wysokość opłat ściąganych i należnych komornik ustala odrębnym postanowieniem wydawanym nie rzadziej niż co 6 miesięcy albo w postanowieniu o umorzeniu postępowania lub ukończeniu postępowania w inny sposób.

2. W przypadkach przewidzianych w niniejszej ustawie komornik wydaje postanowienie o pobraniu opłaty.

Art. 22. 1. Opłatę od wniosku o wykonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym, opłatę za egzekucję świadczeń niepieniężnych oraz opłaty, o których mowa w art. 39, art. 40, art. 41 ust. 1 oraz art. 42, wnioskodawca uiszcza przy złożeniu wniosku o wszczęcie egzekucji, wykonanie zabezpieczenia roszczenia, wszczęcie innego postępowania albo dokonanie innej czynności.

2. Jeżeli od wniosku nie uiszczono należnej opłaty, komornik wzywa wnioskodawcę do jej uiszczenia w terminie 7 dni od doręczenia wezwania. W wezwaniu komornik określa wysokość należnej opłaty, termin jej uiszczenia oraz poucza wnioskodawcę o skutkach niewykonania wezwania.

3. Komornik nie podejmuje żadnej czynności na skutek wniosku, od którego nie została uiszczona należna opłata.

4. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, komornik zwraca wniosek. Wniosek zwrócony nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z jego wniesieniem.

5. W razie uiszczenia opłaty komornik podejmuje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni, działania niezbędne do skutecznego przeprowadzenia egzekucji, wykonania

zabezpieczenia roszczenia, przeprowadzenia innego postępowania albo wykonania innej czynności.

6. Przepisy ust. 1 – 5 stosuje się do wniosku o rozszerzenie egzekucji lub wykonania zabezpieczenia roszczenia.

Art. 23. 1. Podstawę obliczenia opłaty stosunkowej stanowi wartość świadczenia.

2. Do wartości świadczenia, o której mowa w ust. 1, wlicza się należność główną wraz z odsetkami, kosztami i innymi należnościami ubocznymi z wyjątkiem kosztów zastępstwa prawnego i kosztów komorniczych.

3. W sprawach o świadczenia powtarzające się należność główna odpowiada sumie świadczeń zaległych oraz świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia należą się za okres krótszy niż rok - sumie świadczeń za cały czas ich trwania.

4. W sprawach o wykonanie zabezpieczenia lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym roszczenia wartość świadczenia ustala się na dzień złożenia wniosku o wykonanie zabezpieczenia roszczenia albo rozszerzenia wykonania tego zabezpieczenia.

5. Wartość świadczenia, o której mowa w ustępach poprzedzających, zaokrągla się w górę do pełnego złotego.

6. Jeżeli na podstawie odrębnych przepisów komornik jest płatnikiem podatku od towarów i usług należnego od dłużnika, do podstawy obliczenia opłaty nie wlicza się kwoty tego podatku.

Art. 24. W razie połączenia postępowań egzekucyjnych co do nieruchomości lub części nieruchomości albo przyłączenia się wierzyciela do postępowania egzekucyjnego co do nieruchomości, komornik pobiera jedną opłatę egzekucyjną obliczoną od łącznej wysokości wyegzekwowanych świadczeń. Opłata nie może być wyższa niż 50 000 zł.

Art. 25. 1. Opłaty stosunkowe w sprawie nie mogą być niższe niż 100 zł i wyższe niż 50 000 zł. Przy ustaleniu sumy opłat w sprawie nie uwzględnia się opłat pobranych na podstawie art. 24.

2. Minimalnej wysokości opłaty, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się do opłat ściąganych w trybie art. 21 ust. 1 przed ustaleniem ostatecznej wysokości opłaty w postanowieniu o umorzeniu postępowania albo ukończeniu postępowania w inny sposób.

Art. 26. Komornik zwraca opłatę lub jej część w terminie 4 dni od dnia ustalenia, że zachodzi podstawa do zwrotu opłaty.

Rozdział 2

Oplaty egzekucyjne w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych

Art. 27. 1. W sprawie o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik ściąga od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 10% wartości wyegzekwowanego świadczenia.

2. Jeżeli dłużnik na poczet egzekwowanego świadczenia wpłaca kwotę komornikowi, w tym na rachunek bankowy komornika, komornik ściąga od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 5 % wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia. Jeżeli dłużnik dokona tej wpłaty w terminie 14 dni od daty doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, komornik ściąga od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 3 % wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia.

3. Kwota wpłacona przez dłużnika wierzycielowi nie stanowi świadczenia wyegzekwowanego.

Art. 28. 1. W sprawie o egzekucję świadczeń pieniężnych w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela albo na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.¹⁾), komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 5 % wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Jeżeli jednak wierzyciel wykaże, że umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło na skutek spełnienia świadczenia przez dłużnika po wszczęciu egzekucji, komornik pobiera tę opłatę od dłużnika. Jeżeli wniosek wierzyciela o umorzenie postępowania został zgłoszony przed doręczeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, opłata pobierana od wierzyciela lub dłużnika wynosi 100 złotych.

2. W sprawach o egzekucję świadczeń powtarzających się w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela albo na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Zdanie ostatnie ustępu 1 stosuje się odpowiednio.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924, z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137, 1199, 1311, 1418, 1419, 1505, 1527, 1567, 1587, 1595, 1634, 1635 i 1854 oraz z 2016 r. poz. 195, 437, 868, 996, 1177, 1358 i 1579.

Art. 29. W sprawie o egzekucję świadczenia pieniężnego w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania lub wskazania we wniosku egzekucyjnym osoby niebędącej dłużnikiem, komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela opłaty w wysokości 10 % egzekwowanego świadczenia. W takim przypadku komornik nie ściąga ani nie pobiera opłaty od dłużnika, a opłatę ściągniętą lub pobraną zwraca dłużnikowi.

Art. 30. Opłata stosunkowa od wniosku o wykonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego lub europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym wynosi 5 % wartości świadczenia, które ma podlegać zabezpieczeniu. Jeżeli jednak zabezpieczenie roszczenia polega na zobowiązaniu do zapłaty na rzecz uprawnionego, stosuje się odpowiednio przepisy art. 27-29.

Art. 31. Jeżeli przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego w sprawie o świadczenie pieniężne komornik wykonał zabezpieczenie roszczenia o to samo świadczenie, na poczet opłaty stosunkowej, o której mowa w art. 27 lub art. 28, zalicza się pobraną przez komornika od wierzyciela opłatę stosunkową od wniosku o zabezpieczenie roszczenia. Jeżeli opłata pobrana za wykonanie zabezpieczenia roszczenia jest wyższa niż opłata egzekucyjna, różnica nie podlega zwrotowi.

Rozdział 3

Opłaty egzekucyjne w sprawach o egzekucję świadczeń niepieniężnych

Art. 32. Opłata stała od wniosku o wszczęcie egzekucji polegającej na odebraniu ruchomości wynosi 400 złotych.

Art. 33. 1. Opłata stała od wniosku o wszczęcie egzekucji polegającej na wprowadzeniu w posiadanie nieruchomości służącej do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych dłużnika albo opróżnieniu lokalu lub pomieszczenia służącego do zaspokojenia takich potrzeb wynosi 1500 złotych.

2. Opłata stała od wniosku o wszczęcie egzekucji polegającej na wprowadzeniu w posiadanie innej nieruchomości albo opróżnieniu innego lokalu lub pomieszczenia wynosi 2000 złotych.

3. Jeżeli nieruchomość, lokal lub pomieszczenie jest wykorzystywane przez dłużnika wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, opłatę o której mowa w ust. 2, powiększa się o opłatę w wysokości 1000 złotych od drugiego i każdego kolejnego

pomieszczenia lub izby wchodzącej w skład lokalu, którego ma dotyczyć egzekucja. Łączna opłata nie może być wyższa niż 30 000 złotych.

Art. 34. Opłata stała wynosi 400 złotych od:

1) wniosku o wprowadzenie syndyka masy upadłości bądź zarządcy w posiadanie majątku;

2) wniosku o wprowadzenie zarządcy w zarząd nieruchomości.

Art. 35. 1. Opłata stała za udział w usunięciu oporu dłużnika oraz za wykonanie nakazu w sprawie osadzenia dłużnika w zakładzie karnym wynosi 1000 złotych.

2. W razie otrzymania od sądu polecenia osadzenia dłużnika w areszcie, komornik wzywa wierzyciela do uiszczenia opłaty stałej w terminie 7 dni od doręczenia wezwania, pod rygorem odmowy wykonania polecenia. Odpis postanowienia o odmowie wykonania polecenia komornik doręcza właściwemu sądowi.

Art. 36. Opłata stała od wniosku o wszczęcie egzekucji innego świadczenia niepieniężnego, niż wymienione w przepisach niniejszego rozdziału, wynosi 400 złotych.

Art. 37. Opłata stała od wniosku o wykonanie innego zabezpieczenia, niż wymienione w art. 30, wynosi 300 złotych.

Art. 38. Jeżeli dłużnik spełni świadczenie stwierdzone w tytule wykonawczym najpóźniej na trzy dni przed planowanym wykonaniem tytułu wykonawczego, komornik zwraca wierzycielowi 50 % uiszczonej opłaty. Jeżeli spełnienie świadczenia przez dłużnika nastąpiło przed doręczeniem dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji albo wezwania do dobrowolnego wykonania obowiązku, komornik zwraca wierzycielowi część uiszczonej opłaty przekraczającą kwotę 200 złotych.

Rozdział 4

Pozostałe opłaty

Art. 39. Opłata stała wynosi 400 złotych od:

- 1) wniosku o wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu spadku;
- 2) wniosku o sporządzenie spisu inwentarza;
- 3) wniosku o sporządzenie protokołu stanu faktycznego.

Art. 40. Opłata stała od wniosku o doręczenie na polecenie sądu zawiadomień sądowych, pism procesowych oraz innych dokumentów sądowych za potwierdzeniem odbioru i oznaczeniem daty wynosi 40 zł.

Art. 41. 1. Opłata stała od wniosku o przeprowadzenie licytacji na zlecenie zastawnika przedmiotu zastawu rejestrowego wynosi 1000 zł.

2. Opłatę za przeprowadzenie dobrowolnej licytacji publicznej ustala komornik z wnioskodawcą.

Art. 42. Opłata od wniosku wierzyciela o poszukiwanie majątku dłużnika, o którym mowa w art. 801² ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, wynosi 100 złotych.

DZIAŁ IV

Zwolnienie od kosztów i obniżenie opłaty

Art. 43. 1 Zwolnienie od kosztów sądowych przysługujące stronie z mocy ustawy albo przyznane stronie w postępowaniu rozpoznawczym rozciąga się na koszty komornicze.

2. Skarb Państwa nie ma obowiązku uiszczania opłat egzekucyjnych.

3. Jeżeli strona nie korzysta ze zwolnienia, o którym mowa w ust. 1, i nie jest w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść wydatków lub takich opłat komorniczych, od uiszczenia których zależy dokonanie czynności przez komornika, może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego, przy którym działa komornik, o zwolnienie w całości lub w części od tych kosztów.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do osoby prawnej, która wykáže, że nie ma dostatecznych środków na ponoszenie kosztów.

5. Do wniosku o zwolnienie od kosztów oraz do jego rozpoznania stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

6. Strona powołująca się na zwolnienie od kosztów przez sąd przedkłada komornikowi sądowemu odpis postanowienia o zwolnieniu od kosztów. W razie braku tego odpisu komornik wzywa stronę do jego przedłożenia w terminie 7 dni od doręczenia wezwania pod rygorem uznania, że stronie nie przysługuje zwolnienie od kosztów.

Art. 44. 1. Sąd rejonowy, przy którym działa komornik, wypłaca tymczasowo komornikowi, na jego wniosek, sumy odpowiadające wysokości wydatków oraz tych opłat, od których zależy podjęcie czynności przez komornika, należnych od strony zwolnionej od kosztów.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, komornik przed ukończeniem postępowania wydaje postanowienie o pobraniu od uczestnika wypłaconych tymczasowo kosztów komorniczych. Nie dotyczy to spraw, w których egzekucja okazała się bezskuteczna albo postępowanie lub czynności zostały umorzone z innych przyczyn.

3. Sumy przekazane przez sąd, o których mowa w ust. 1, komornik zwraca sądowi po ich wyegzekwowaniu z pierwszeństwem przed wszystkimi innymi należnościami.

Art. 45. Zwolnienie strony od kosztów komorniczych nie zwalnia strony z obowiązku poniesienia opłaty egzekucyjnej za egzekucję świadczeń pieniężnych oraz zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego drugiej stronie.

Art. 46. 1. Dłużnik może złożyć wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej za egzekucję świadczeń pieniężnych jeżeli przemawia za tym w szczególności nakład pracy komornika lub sytuacja majątkowa dłużnika oraz wysokość jego dochodów. W przypadku, o którym mowa w art. 28 albo art 29, wniosek o obniżenie opłaty może złożyć wierzyciel.

2. Wniosek o obniżenie opłaty wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia o pobraniu lub ustaleniu opłaty.

3. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy art. 767-767⁴ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego.

4. Wniosek, zażalenie na postanowienie sądu oraz skarga na orzeczenie referendarza w przedmiocie obniżenia opłaty nie podlegają opłacie sądowej.

5. Opłata obniżona nie może być niższa niż 100 złotych.

DZIAŁ V

Przepisy zmieniające, przejściowe i końcowe

Art. 47. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924, z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137,

1) art. 763 otrzymuje brzmienie:

„Art. 763. § 1. Komornik zawiadamia stronę o każdej dokonanej czynności, o której terminie nie była zawiadomiona i przy której nie była obecna, i na jej żądanie udziela wyjaśnień o stanie sprawy.

§ 2. Przepis ust. 1 stosuje się także do uczestnika postępowania, którego dotyczy czynność komornika.

§ 3. W każdym piśmie kierowanym do strony postępowania, komornik informuje o aktualnej wysokości należności będących przedmiotem egzekucji.”;

2) art. 770 otrzymuje brzmienie:

„Art. 770. § 1. Dłużnik zwraca wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji.

§ 2. W razie podejmowania przez komornika wybranego przez wierzyciela czynności poza swoim rewirem komorniczym wydatki obejmujące diety przysługujące osobom zatrudnionym w kancelarii komornika i uczestniczącym w tych czynnościach, koszty przejazdów i noclegów komornika i tych osób oraz koszty transportu specjalistycznego obciążają wierzyciela i nie wlicza się ich do kosztów postępowania obciążających dłużnika.

§ 3. Koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym nie mogą być wyższe niż stawka minimalna opłaty za czynności adwokackie albo radcowskie określona w odrębnych przepisach.

§ 4. Koszty postępowania egzekucyjnego ustala postanowieniem komornik, jeżeli przeprowadzenie egzekucji należy do niego. Ostatecznego rozliczenia kosztów postępowania egzekucyjnego komornik dokonuje wraz z umorzeniem postępowania egzekucyjnego albo ukończeniem tego postępowania. Jeżeli jednak w sprawie zachodzi konieczność sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, komornik ustala koszty przed przystąpieniem do sporządzenia planu podziału, z wyjątkiem planu podziału o którym mowa w art. 1029 § 1 zdanie 1. Postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania jest wydawane łącznie we wszystkich sprawach, których dotyczy plan podziału.

§ 5. Koszty postępowania egzekucyjnego ściąga się wraz z egzekwowanym roszczeniem.

§ 6. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi.";

3) art. 770¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 770¹. Prawomocne postanowienie komornika w przedmiocie kosztów postępowania egzekucyjnego podlega wykonaniu bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności.”;

4) w art. 1025 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie

„1) koszty sądowe, koszty komornicze oraz koszty postępowania egzekucyjnego;”;

5) w art. 1033 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Plan podziału sporządza komornik niezwłocznie po złożeniu na rachunek depozytowy Ministra Finansów sumy ulegającej podziałowi oraz po uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie kosztów.”;

6) art. 1035 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1035. Niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia o przysądzeniu własności oraz postanowienia w przedmiocie kosztów komornik sporządza plan podziału.”.

Art. 48. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 623) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 25:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Opłatę stałą w kwocie 50 złotych pobiera się od skargi na czynności komornika.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1¹ w brzmieniu:

„1¹. Opłatę stałą w kwocie 100 złotych pobiera się od zażalenia na odmowę dokonania czynności notarialnej.”;

2) art. 70 otrzymuje brzmienie:

„Art. 70. Opłatę stałą w kwocie 200 złotych pobiera sąd od wniosku o:

1) wezwanie dłużnika do wykonania egzekwowanej czynności w wyznaczonym terminie oraz umocowanie wierzyciela do wykonania tej czynności na koszt dłużnika, w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu;

2) ukaranie grzywną dłużnika niewykonującego obowiązku zaniechania czynności lub nieprzeszkadzania czynnościom wierzyciela;

3) przeprowadzenie przez sąd egzekucji czynności, której inna osoba nie może za dłużnika wykonać;

4) nakazanie dłużnikowi wyjawienia majątku.”;

3) w art. 71 w pkt 10 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 11 w brzmieniu:

„11) ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego.”;

4) art. 72 otrzymuje brzmienie:

„Art. 72. 1. Opłatę stałą w kwocie 50 złotych pobiera się od:

1) zarzutów przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji;

2) zażalenia oraz skargi na orzeczenie referendarza sądowego w przedmiocie klauzuli wykonalności.

2. Opłatę stałą w kwocie 150 złotych pobiera się od:

1) wniosku o podział złożonej do depozytu sądowego sumy odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość i wypłatę odszkodowania;

2) zażalenia oraz skargi na orzeczenie referendarza sądowego niewymienionych w ust.1 pkt 2.”

5) w art. 95 w ust. 1 w pkt 9 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 10 w brzmieniu:

„10) komornika sądowego o wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji.”.

Art. 49. 1. Do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Przepisy art. 28 i 29 stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 50. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r., z wyjątkiem art. 8 ust. 1 pkt 7, art. 22 ust. 1, art. 23 ust. 4 i art. 30 w zakresie dotyczącym europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym, które wchodzi w życie z dniem 18 stycznia 2017 r.

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa o kosztach komorniczych ma zastąpić obecnie obowiązującą ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2015 r. poz. 790, z późn. zm.), w zakresie opłat i wydatków w postępowaniach prowadzonych przez komorników sądowych. Zdecydowano, że problematyka ta będzie przedmiotem odrębnej regulacji w odrębnej ustawie. Przyjęto bowiem założenie, że nowe akty prawne będą porządkowały materię egzekucyjną na zagadnienia ustrojowe (projektowana ustawa o komornikach sądowych), kosztów egzekucji oraz przepisów dotyczących zasad prowadzenia egzekucji (nowelizowane przepisy kodeksu postępowania cywilnego). W ten sposób regulacje prawne egzekucji sądowej będą tworzyć przejrzysty system.

Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji była wielokrotnie nowelizowana (ponad czterdzieści razy, w tym pięciokrotnie w sposób kompleksowy). Wspomniane nowelizacje dotyczyły również problematyki kosztów egzekucji. Problematyka ta dotyczy bezpośrednio stron postępowania egzekucyjnego i komorników sądowych. O jej doniosłości świadczy zwłaszcza liczba skarg na czynności komorników dotyczących kosztów postępowania egzekucyjnego oraz liczne wypowiedzi doktryny. Opracowanie nowej regulacji dotyczącej powyższych zagadnień okazało się konieczne z uwagi na pojawiające się problemy stosowaniem dotychczasowych przepisów.

Ponadto za opracowaniem nowej ustawy przemawia potrzeba wprowadzenia przejrzystych zasad finansowania systemu egzekucji sądowej oraz rozwiązań motywujących dłużników do dobrowolnej spłaty zobowiązań stwierdzonych tytułami egzekucyjnymi.

Tytuł ustawy wskazuje, że reguluje ona wyłącznie koszty postępowań prowadzonych przez komornika sądowego. Chodzi tu zarówno o postępowania egzekucyjne, jak też inne postępowania prowadzone przez komornika (np. w celu sporządzenia spisu inwentarza) oraz inne czynności zlecone komornikowi, które nie mają charakteru czynności egzekucyjnych (np. doręczanie pism). Koszty postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez sąd oraz koszty innych czynności sądowych podejmowanych przez sąd (jako sąd egzekucyjny) znalazły się poza zakresem regulowanym projektowaną ustawą. Niemniej jednak w projekcie przewidziano również nowelizację ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 623).

Projekt ustawy składa się z V działów.

Pierwszy dział zawiera przepisy ogólne projektowanej ustawy. Określono w nim zakres przedmiotowy ustawy oraz podstawowe definicje i strukturę kosztów egzekucyjnych. Utrzymano tradycyjny podział kosztów na opłaty i wydatki. Istotny jest ustawowy charakter opłat, z którego wynika, że zarówno podstawa do obciążenia opłatą, jak i jej wysokość muszą mieć umocowanie ustawowe. Ustawa wprowadza nowe pojęcie kosztów komorniczych i opłat komorniczych podkreślając w ten sposób, że w ich skład wchodzi także opłaty za inne czynności powierzone komornikom, aniżeli czynności egzekucyjne. Na potrzeby ustawy zdefiniowano też pojęcie strony, wnioskodawcy i uczestnika (art. 4). Pojęcia te zostały bowiem użyte w projektowanych przepisach w szerszym znaczeniu, niż przypisywane im na gruncie postępowania egzekucyjnego.

Uregulowano również treść postanowień dotyczących kosztów komorniczych, w celu zapewnienia jednolitości regulacji dotyczących tych postanowień oraz wyraźnego oddzielenia elementów sentencji tego postanowienia i jego uzasadnienia. Dotychczasowa praktyka w tym zakresie nie była bowiem zadowalająca.

W przepisach ogólnych zawarto też regulację określającą wykonywanie prawomocnych postanowień w przedmiocie kosztów komorniczych utrzymując, że podlegają one wykonaniu bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności. Nowością jest wyraźne podkreślenie, że za egzekucję prowadzoną na podstawie takiego tytułu nie pobiera się opłaty egzekucyjnej. Rozwiązanie to pozwoli na wyeliminowanie sytuacji, w których postanowienia w przedmiocie kosztów były podstawą do wszczynania odrębnych postępowań egzekucyjnych za dodatkową opłatą przed innym komornikiem niż ten, który wydał postanowienie.

W tej części ustawy przewidziano również przepis dotyczący zaskarżalności postanowień dotyczących kosztów. Jest on zredagowany na wzór obowiązującej regulacji w art. 770 k.p.c., ale dotyczy on wyłącznie postanowienia o kosztach komorniczych, czyli materii uregulowanej w projektowanej ustawie. Potrzeba wprowadzenia takiego przepisu wynika stąd, że dotyczy on kosztów należnych komornikowi albo należnych od komornika, podczas gdy powołany art. 770 k.p.c. obejmuje swoim zakresem regulacji koszty postępowania egzekucyjnego, czyli koszty przyznane od jednej strony na rzecz drugiej strony postępowania.

W dziale drugim projektowanej ustawy unormowano zagadnienia dotyczące wydatków i opłaty sądowej. Podobnie, jak w dotychczasowym stanie prawnym, tylko wydatki

przewidziane w projektowanej ustawie będą podlegały zwrotowi na rzecz komornika. Pozostałe koszty działalności komornika będą wchodziły w skład kosztów prowadzonej kancelarii komorniczej. Z tego powodu art. 8 projektowanej ustawy zawiera zamknięty katalog wydatków. Wydatkami są:

- 1) należności biegłych;
- 2) koszty ogłoszeń;
- 3) koszty transportu specjalistycznego,
- 4) koszty przejazdu poza miejscowość, która jest siedzibą komornika,
- 5) należności osób powołanych, na podstawie odrębnych przepisów, do udziału w czynnościach;
- 6) koszty uzyskiwania dokumentów lub informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania w sprawie;
- 7) koszty doręczenia korespondencji, z wyjątkiem kosztów doręczenia stronom zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, postępowania zabezpieczającego lub postępowania o wykonanie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym..

Projektowana ustawa zrywa z dotychczasową regulacją, według której do wydatków należą koszty związane z przekazywaniem środków pieniężnych. Oznacza to, że będą one wchodziły w skład kosztów działalności egzekucyjnej i nie będą obciążały stron postępowania. W ten sposób zostanie zrealizowany postulat zmniejszenia obciążenia stron kosztami egzekucyjnymi. W tym samym celu ograniczono do 30 złotych wysokość zaliczki na poczet kosztów związanych z doręczeniem korespondencji w sprawie. Jeżeli wydatki na ten cel będą wyższe, to mogą być ściągnięte od dłużnika. Poza tym projektowana ustawa utrzymuje regułę, według której wierzyciela obciążają wydatki w razie bezskutecznej egzekucji (art. 9 ust. 6 projektu).

W art. 10 projektu szerzej niż dotychczas uregulowano zasady uiszczania przez wierzyciela zaliczek na poczet wymienionych wydatków związanych z czynnościami dokonywanymi poza rewirem przez komornika wybranego przez wierzyciela. W takim przypadku zaliczki te będą obciążały nawet wierzyciela zwolnionego od kosztów. Z przepisem tym jest powiązana zmiana przewidziana w art. 770 § 2 k.p.c.. W rezultacie takie

wydatki będą definitywnie obciążały wierzyciela, co oznacza, że dłużnik nie może być obowiązany do ich zwrotu na rzecz wierzyciela.

W dziale drugim uregulowano również zasady pobierania przez komornika zaliczek na poczet wydatków (art. 9 i 11 projektu). Regulacje te określają pobieranie i rozliczanie sum, które w niektórych sprawach stanowią znaczne obciążenie dla wierzycieli. W projektowanych przepisach powiązano pobraną zaliczkę z wydatkami, na które została pobrana. Pozwoli to zapobiec występującym w praktyce przypadkom finansowania kosztów czynności z zaliczek przeznaczonych na inne wydatki. Jak wskazano w art. 11 ust. 2 projektu, zaliczka ma charakter celowy. Jednocześnie wprowadzono nowe rozwiązanie zapewniające transparentność rozliczeń w zakresie zaliczek. Art. 18 projektu przewiduje, że zaliczka powinna być rozliczona w terminie miesiąca od poczynienia wydatków, na które została pobrana, a gdy czynność nie została podjęta - w terminie 3 miesięcy od jej pobrania. Istotną nowością realizującą powołaną wyżej zasadę jest też wprowadzenie obowiązku komornika informowania stron o aktualnym saldzie zaliczek w każdym kierowanym do nich piśmie.

W dziale drugim określono również zasady przyznawania należności stanowiących wydatki. W dotychczasowym stanie prawnym istnieje luka w zakresie przyznawania należności biegłym w postępowaniu prowadzonym przez komornika. Z tego powodu w art. 13 projektu przewidziano konieczność odpowiedniego stosowania przepisów dotyczących przyznawania należności biegłym powołanym w sprawach cywilnych [czyli przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 623) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych określających stawki wynagrodzenia i taryfy zryczałtowane]. W projektowanych przepisach precyzyjnie określono też podstawy i kryteria przyznawania należności z tytułu pozostałych wydatków wymienionych w katalogu. Przyjęto zasadę, że przyznawanie wynagrodzenia będzie odbywało się w formie postanowienia, którego niezbędne elementy i termin wydania zostały określone w art. 12 projektu.

Nowym rozwiązaniem jest też regulacja dotycząca wynagrodzenia kuratora ustanowionego przez sąd. Zagadnienie to wywołuje obecnie problemy interpretacyjne w praktyce orzeczniczej. W art. 15 ust. 2 projektu przyjęto zasadę, że zaliczkę na wydatki kuratora pobiera sąd rozpoznający wniosek o ustanowienia kuratora, a po ustanowieniu kuratora sąd niezwłocznie przekazuje tę zaliczkę komornikowi, który przyznaje wynagrodzenie kuratorowi. Służy to wyeliminowaniu problemów związanych z brakiem

środków na wypłatę wynagrodzenia oraz ustaleniem, który organ (sąd czy komornik) pobiera zaliczkę oraz przyznaje i wypłaca należności kuratorowi.

W celu wyeliminowania rozbieżności pojawiających się w praktyce, uregulowano również zasady przyznawania należności za udostępnianie informacji i dokumentów. Z projektowanego art. 16 wynika, że zwrot wydatków związanych z udostępnieniem dokumentu obejmuje wyłącznie wydatki udokumentowane za pomocą faktury albo rachunku. Maksymalna wysokość wynagrodzenia za udzielenie informacji zostanie natomiast określona w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej oraz ministrem właściwym do spraw finansów, w którym określone zostaną maksymalne wysokości wynagrodzeń za udzielenie informacji, przy uwzględnieniu nakładu pracy przy udzielaniu tych informacji i ich objętości. Należy dodać, że z projektowanych przepisów wynika wprost, iż nie uchybiają one odrębnym regulacjom dotyczącym tej tematyki (por. art. 16 ust. 5 projektu).

W art. 19 projektu uregulowano czynności komornika związane z pobieraniem i przekazywaniem sądowi opłat sądowych należnych od wniosku o wpis w księdze wieczystej w ramach postępowania egzekucyjnego albo wykonania zabezpieczenia roszczenia. Projektowane regulacje nie wprowadzają zmian merytorycznych w tym zakresie. Należy jednak zwrócić uwagę, na związaną z nimi zmianę w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, według której wniosek komornika o wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji będzie wolny od opłaty sądowej. Wniosek taki jest składany po zakończeniu postępowania, co powoduje, że utrudnione jest rozliczenie związanych z nim kosztów, a wykreślenie nieaktualnych wpisów jest dokonywane w interesie publicznym (zapewnienie zgodności wpisów w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym).

Przepisy działu trzeciego projektu dotyczą opłat komorniczych. Zostały one podzielone na trzy rozdziały. Zasadnicza część regulacji dotyczących opłat komorniczych jest wzorowana na dotychczasowych przepisach. Mając jednak na względzie fakt, że przepisy regulujące sposób ustalania opłat egzekucyjnych wielokrotnie budziły zastrzeżenia doktryny, jak i Trybunału Konstytucyjnego, projekt ustawy ukierunkowany jest na racjonalizację przepisów dotyczących opłat komorniczych przejawiającą się z jednej strony ujednoliceniem i uproszczeniem dotychczasowych rozwiązań, z drugiej zaś – ich usystematyzowaniem i uporządkowaniem.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że z uwagi na specyfikę postępowania egzekucyjnego pozostawiono podstawowy podział opłat na stosunkowe i stałe. Powyższa klasyfikacja nawiązuje do systematyki przyjętej w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 623).

W zakresie trybu pobierania opłaty egzekucyjnej za egzekucję świadczeń pieniężnych utrzymano dotychczasowe rozwiązanie, według którego opłatę egzekucyjną komornik ściąga wraz z egzekwowanym świadczeniem proporcjonalnie do wartości świadczenia egzekwowanego. Ściąganie tej opłaty nie wymaga uprzedniego wydania postanowienia. Z uwagi na występujące w praktyce nieprawidłowości oraz wątpliwości interpretacyjne zaproponowano, aby tak pobierane opłaty były rozliczane przynajmniej raz na 6 miesięcy odrębnym postanowieniem. W dotychczasowej praktyce zdarzało się bowiem, że komornik prowadzący egzekucję z wynagrodzenia za pracę lub innych świadczeń powtarzających się ściągał opłaty egzekucyjne przez długie okresy czasu (czasem nawet kilka lat), ale nie określał ich wysokości. Praktyka taka utrudniała stronom postępowania egzekucyjnego zaskarżanie czynności komornika i rodziła wątpliwości w zakresie trybu rozpoznawania skarg na takie czynności. Utrudniało to również sądową kontrolę czynności komornika, gdyż mogła się ona opierać wyłącznie na treści zapisów w karcie rozliczeniowej, co nastęrczało poważnych trudności. Z tego względu, dla zapewnienia większej transparentności działań komornika, proponuje się, aby komornik przynajmniej raz na 6 miesięcy formalnie rozliczał ściągnięte opłaty (art. 21 ust. 1 projektu). Minimalnej wysokości opłaty (100 zł) nie stosuje się do opłat ściąganych na bieżąco. Rozwiązanie takie ma wyeliminować sytuacje, w których komornik ściągając od dłużnika niewielkie kwoty mógłby każdorazowo naliczać opłaty w wysokości równej opłacie minimalnej. W konsekwencji dochodziłoby do sytuacji, w których ze ściągniętych środków dla wierzyciela pozostawałoby niewiele, a wysokość naliczonych opłat egzekucyjnych (np. w skali roku) ostatecznie przekraczałyby wysokość należnej opłaty stosunkowej.

Konsekwencją nowych rozwiązań jest wprowadzenie dwóch kategorii postanowień odnoszących się do opłat egzekucyjnych:

- 1) postanowienia o ustaleniu opłat ściągniętych i należnych (art. 21 ust. 1 projektu), odnoszącego się do rozliczenia i formalnego ustalenia opłat faktycznie ściągniętych oraz
- 2) postanowienia o pobraniu opłaty (art. 21 ust. 2 projektu);

Drugie z wymienionych postanowień ma odnosić się do opłaty należnej, do której uiszczenia zobowiązana jest strona postępowania w takich przypadkach, w których nie dochodzi do ściągnięcia opłaty.

W proponowanych rozwiązaniach uwzględniono dotychczasową zasadę, że w wypadku postępowań innych niż egzekucja świadczeń pieniężnych (np. w sprawach o egzekucję świadczeń niepieniężnych albo o wykonanie zabezpieczenia roszczenia) komornik uzależnia podjęcie czynności od uiszczenia opłaty przez wierzyciela.

W odniesieniu do opłat stosunkowych utrzymano dotychczas obowiązujące rozwiązania, w myśl których podstawę ustalenia tych opłat stanowi wartość świadczenia (art. 23 projektu). W celu ujednoczenia praktyki ustalania opłat egzekucyjnych w art. 24 projektu przyjęto, że w odniesieniu do egzekucji z nieruchomości, w której uczestniczyło kilku wierzycieli, opłatę egzekucyjną ustala się tylko raz. Uwzględniając problemy z rozliczaniem tak ustalonej opłaty pomiędzy poszczególne postępowania egzekucyjne, a także zmierzając do zachęcenia komorników do prowadzenia skutecznej egzekucji z nieruchomości niezależnie od skuteczności pozostałych sposobów egzekucji i wysokości pobranych już w sprawie opłat egzekucyjnych, opłata za taką egzekucję jest naliczana od każdej sprzedanej nieruchomości, co wynika z art. 25 zd. 2 projektu.

W projekcie proponuje się wprowadzenie zasady, według której wysokość opłat (minimalnych, maksymalnych i stałych) jest określona kwotowo, a nie - jak dotychczas - w formie ułamka wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Ułatwi to stosowanie przepisów o opłatach oraz zapewni spójność z przepisami regulującymi wysokość opłat sądowych w sprawach cywilnych. Brak jest też racjonalnych podstaw, aby opłaty komornicze z roku na rok rosły wraz ze wzrostem wynagrodzeń w gospodarce. Prowadzi to bowiem do sytuacji, w której wysokość opłaty egzekucyjnej nie jest uzależniona od daty, w której komornik podejmuje czynności, lecz zależy od daty, w której komornik formalnie ustala jej wysokość. Wady tego rozwiązania ujawniają się zwłaszcza w odniesieniu do opłat za egzekucję z nieruchomości, w której do ustalenia opłaty dochodzi po upływie dłuższego okresu czasu po podjęciu czynności przez komornika (tj. zbyciu nieruchomości w drodze licytacji). Przyjęte rozwiązanie zagwarantuje stabilność i przewidywalność wysokości kosztów egzekucji w trakcie jej trwania.

Jednocześnie, w art. 25 projektu zracjonalizowano wysokość opłat egzekucyjnych poprzez wskazanie, że opłata minimalna wynosi 100 złotych, zaś opłata maksymalna nie

może przekraczać 50 000 złotych. Kwota 50 000 złotych jest sumą na tyle znaczną, że trudno znaleźć racjonalne uzasadnienie, by z tytułu dokonywanych czynności miała komornikom jednorazowo przysługiwać wyższa opłata. Wyjątek dotyczy opłaty za egzekucję z nieruchomości, o której mowa w art. 24 projektu..

Szczegółowe rozwiązania dotyczące wysokości opłat egzekucyjnych w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych zawarto w przepisach rozdziału zatytułowanego „Opłaty egzekucyjne w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych”. Jednym z podstawowych założeń projektu jest jednoznaczne określenie, że opłata egzekucyjna ma co do zasady jednolitą wysokość określoną jako 10% egzekwowanego roszczenia. Takie rozwiązanie prowadzi do wyeliminowania dwóch obowiązujących obecnie stawek – podstawowej określonej na 15% i obniżonej w wysokości 8%.

Mając na względzie utrwaloną linię orzeczniczą Trybunału Konstytucyjnego, która znalazła między innymi odzwierciedlenie w treści wyroku z dnia 13 października 2015 r. (sygn. akt P 3/14), przyjęto, że należy uzależnić wysokość opłaty od rzeczywistego nakładu pracy komornika z uwzględnieniem premii dla dłużnika, który dobrowolnie i niezwłocznie spełnia świadczenie do rąk komornika. Ogranicza to w dużej mierze niedogodności po stronie dłużnika związane z sytuacjami, gdy mimo deklarowanej woli spełnienia świadczenia i podejmowanych w tym kierunku działań, egzekucja jest kierowana przeciwko niemu celem szykany i zwiększenia kosztów po jego stronie. W art. 27 ust. 2 projektu przyjęto zatem, że jeżeli dłużnik na poczet egzekwowanego świadczenia wpłaca kwotę bezpośrednio komornikowi lub na jego rachunek bankowy w terminie 14 dni od daty doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, komornik ściąga od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 3 % wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia. W przypadku dokonania takiej wpłaty przez dłużnika po tym terminie opłata stosunkowa wynosi 5 % wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia. W tym ostatnim przypadku wysokość opłaty będzie identyczna zarówno wtedy, gdy dłużnik dokona wpłaty bezpośrednio wierzycielowi, jak też wtedy, gdy dokona wpłaty komornikowi.

W art. 28 projektu wprowadzono nowe rozwiązanie dotyczące opłaty pobieranej w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela lub z powodu jego beczynności. W takich przypadkach to wierzyciel będzie zobowiązany do uiszczenia opłaty w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Propozycja ta zmienia dotychczasową regułę, według której w takich przypadkach opłata egzekucyjna

obciąża dłużnika. Aktualnie obowiązujące rozwiązanie rodzi bowiem konsekwencje trudne do zaakceptowania, gdyż dłużnik, który ma wolę zaspokojenia wierzyciela i środki pozwalające na prowadzenie egzekucji, nie ma wpływu na działania wierzyciela. To wierzyciel podejmuje bowiem decyzję o złożeniu wniosku o wszczęcie egzekucji oraz wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Opisany mechanizm w wielu sytuacjach służył szykanowaniu dłużników i generowaniu dodatkowych kosztów. W konsekwencji dochodziło do niekontrolowanego rozrostu rynku obrotu wierzytelnościami. Obciążanie dłużnika opłatą egzekucyjną w razie umorzenia postępowania z woli wierzyciela (na skutek jego wniosku albo bezczynności) nie znajduje też uzasadnienia systemowego. Z przepisu art. 203 § 3 k.p.c. wynika, że w razie cofnięcia pozwu pozwany może złożyć wniosek o przyznanie mu kosztów, co oznacza, że w takim przypadku powód jest traktowany jako strona przegrywająca proces. W judykaturze przyjmuje się, że reguła ta nie znajduje zastosowania wówczas, gdy przyczyną cofnięcia pozwu jest spełnienie świadczenia przez pozwanego. Identyczne *ratio legis* zachodzi w omawianych sytuacjach i proponowana zmiana odpowiada temu samemu założeniu. Zmiana ta powinna wyeliminować powyższe nieprawidłowości. Jeżeli umorzenie postępowania na wniosek wierzyciela albo z uwagi na jego bezczynność jest spowodowane spełnieniem świadczenia bezpośrednio do rąk wierzyciela, do uiszczenia opłaty będzie zobowiązany dłużnik. Proponuje się jednak, aby ciężar wykazania tej okoliczności spoczywał na wierzycielu, jako bezpośrednio zainteresowanym. Projektowana regulacja będzie neutralna z punktu widzenia wierzycieli rzeczywiście zainteresowanych odzyskaniem swoich należności i podejmujących tym kierunku wszelkie celowe działania w toku postępowania egzekucyjnego. Utrzymano zarazem dotychczasowe rozwiązanie, według którego w razie spełnienia przez dłużnika świadczenia jeszcze przed doręczeniem mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, należna opłata egzekucyjna będzie równa opłacie minimalnej.

Powyższe reguły nie znajdą zastosowania do egzekucji świadczeń powtarzających się, w tym świadczeń alimentacyjnych. W takich wypadkach dłużnik nie zawsze pozostaje w zwłóce z płatnością świadczeń wymagalnych w przyszłości. W sytuacjach, w których dojdzie do porozumienia pomiędzy wierzycielem a dłużnikiem odnośnie płatności takich świadczeń, nie ma podstaw, by wymagać od wierzyciela dalszego prowadzenia egzekucji, a w konsekwencji brak jest argumentów przemawiających za obciążaniem go opłatą w takich przypadkach. Dlatego też w takich sprawach będzie obowiązywała zasada obciążania opłatą dłużnika.

Kolejna modyfikacja jest proponowana w art. 29 projektu, który przewiduje, że w razie niecelowego wszczęcia postępowania lub wskazania we wniosku osoby niebędącej dłużnikiem, komornik będzie mógł nierzetelnego wierzyciela obciążyć opłatą w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia. *Ratio legis* wprowadzanego rozwiązania stanowi założenie, że to właśnie wierzyciel posiada najpełniejszą wiedzę o tym, czy zachodzi potrzeba wszczęcia postępowania egzekucyjnego i o tym, kto jest jego dłużnikiem. Regulacja ta powinna wyeliminować sytuacje, w których wierzyciele nie dokładają należytej staranności przy określeniu osoby dłużnika (wskazując np. nieprawidłowy adres) i doprowadzają w ten sposób do podjęcia czynności egzekucyjnych przeciwko osobom trzecim. Dzięki temu nastąpi też ograniczenie takich sytuacji, w których wierzyciel kieruje do komornika wnioski o wszczęcie egzekucji pomimo uprzedniego spełnienia świadczenia przez dłużnika. Omawiana regulacja stanowi odzwierciedlenie założenia, że państwo nie powinno akceptować działań, w których złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji stanowi przejaw nadużycia prawa. Przepis art. 29 projektu powinien również ograniczyć przypadki, w których do złożenia wniosku o egzekucję świadczeń powtarzających się dochodzi wyłącznie w celu szykanowania dłużnika, który dobrowolnie i terminowo realizuje obowiązki określone w tytule wykonawczym.

W przypadku wniosku o wykonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego oraz europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym proponuje się utrzymanie zasady, zgodnie z którą opłatą taką ponosi wierzyciel na etapie złożenia wniosku. Przewiduje się jednocześnie podwyższenie tej opłaty (z 2% do 5%). Odrębną regulację dotyczącą opłat zaproponowano w odniesieniu do wykonania tych zabezpieczeń roszczeń pieniężnych, które polegają na zobowiązaniu obowiązanego do zapłaty uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej. Dotyczy to przede wszystkim należności o charakterze alimentacyjnym, ale również innego rodzaju należności (por. np. art.753¹ k.p.c.). Odnosnie wykonania zabezpieczenia takich należności odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy dotyczące opłat za egzekucję świadczeń pieniężnych. Przyjęcie takiego rozwiązania wynika stąd, że wykonanie takiego zabezpieczenia nie różni się od postępowanie egzekucyjnego, gdyż komornik przekazuje uprawnionemu uzyskane środki pieniężne. W aktualnym stanie prawnym kwestia ta nie jest wyraźnie uregulowana i wywołuje rozbieżności w praktyce.

Proponowane opłaty egzekucyjne za egzekucję świadczeń niepieniężnych mają charakter stały, a ich wysokość jest określona kwotowo. Wysokość poszczególnych opłat

została określona na podstawie porównania do równowartości opłat aktualnie obowiązujących. Obniżono jedynie te opłaty, których wysokość była rażąco wygórowana. Dotyczy to opłaty od wniosku o wszczęcie egzekucji polegającej na wprowadzeniu wierzyciela w posiadanie nieruchomości albo opróżnieniu lokalu lub pomieszczenia. Proponuje się w tym zakresie wprowadzenie jednolitych stawek opłat, których wysokość jest uzależniona od tego, czy nieruchomość, lokal lub pomieszczenie jest wykorzystywane w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, czy w innym celu. Jedynie w odniesieniu do nieruchomości, lokali lub pomieszczeń wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej utrzymano mechanizm pozwalający na podwyższenie opłaty w zależności od liczby pomieszczeń albo izb, których ma dotyczyć egzekucja.

W zakresie egzekucji świadczeń niepieniężnych polegających na wydaniu rzeczy ruchomej proponuje się opłatę w wysokości 400 zł (art. 32 projektu). Analogiczną wysokość opłaty proponuje się w odniesieniu do wniosków o wprowadzenie syndyka albo zarządcy w posiadanie nieruchomości albo majątku (art. 34 projektu) oraz od wniosku o wszczęcie egzekucji innego świadczenia niepieniężnego. Jedynie opłaty za udział w usunięciu oporu dłużnika oraz za wykonanie nakazu osadzenia w zakładzie karnym zostały określone w wyższej kwocie (1000 złotych), przy czym w art. 35 ust. 2 projektu unormowano również szczególny tryb pobierania opłaty za wykonanie powyższego nakazu osadzenia. W tym przypadku nieznacznie podwyższono wysokość tych opłat (w aktualnym stanie prawnym wynoszą one 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia). Opłatę od wniosku o wykonanie zabezpieczenia roszczenia niemającego charakteru pieniężnego określono na kwotę 300 złotych.

W ramach egzekucji świadczeń niepieniężnych nakład pracy komornika może być bardzo zróżnicowany. Należy bowiem uwzględnić sprawy, w których dochodzi do dobrowolnego spełnienia świadczenia przez dłużnika przed terminem przystąpienia do przymusowego wykonania obowiązku. W takim przypadku komornik zwróci wierzycielowi 50% uiszczonej opłaty (art. 38 projektu). Przepis ten stanowi realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 października 2015 r. (sygn. akt P 3/14), w którym wskazano, że art. 51 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2015 r. poz. 790) w zakresie, w jakim nie przewiduje odrębnej stawki opłaty stałej za opróżnienie lokalu mieszkalnego z rzeczy i osób w sytuacji, gdy dłużnik po wezwaniu przez komornika dobrowolnie wykonał obowiązek w wyznaczonym terminie, jest

niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie w art. 38 zd. 2 projektu przyjęto rozwiązanie (podobne do zawartego w art. 28 ust. 1 zd. 3 projektu), według którego w razie spełnienia świadczenia przez dłużnika jeszcze przed doręczeniem mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji albo wezwania do dobrowolnego wykonania obowiązku komornik zwraca wierzycielowi część uiszczonych opłat przekraczającą 200 złotych.

W rozdziale zatytułowanym "Pozostałe opłaty" zostały unormowane opłaty za inne czynności komornika niż prowadzenie egzekucji. Obejmują one szereg opłat za różnorodne czynności, których wykonanie zostało powierzone komornikowi. Podstawową zmianą w stosunku do dotychczasowej regulacji jest odejście od określenia wysokości tych opłat w formie ułamka przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim. W to miejsce proponuje się kwotowe określenie stawek tych opłat.

Równocześnie przyjęto, że wysokość opłat zostanie określona wyłącznie w ustawie. Zrezygnowano zatem z dotychczasowego modelu, w którym wysokość opłat za czynności nieegzekucyjne była określona w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 10 marca 2006 roku w sprawie wysokości opłat za czynności komorników niebędące czynnościami egzekucyjnymi (Dz. U. Nr 42, poz. 289).

W art. 39 projektu uregulowano wysokość opłat za wykonanie przez komornika czynności niemających charakteru czynności egzekucyjnych. Należą do nich: wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu spadku, sporządzenie spisu inwentarza i sporządzenie protokołu stanu faktycznego. We wszystkich tych przypadkach przewidziano opłatę stałą na poziomie 400 zł. Dotychczas opłata za sporządzenie spisu inwentarza oraz za sporządzenie protokołu stanu faktycznego ustalana była w odniesieniu do liczby godzin pracy komornika (odpowiednio 10% i 3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzednim), co nie stanowiło motywacji do sprawnego prowadzenia postępowania.

W treści art. 40 projektu określono wysokość opłaty należnej za doręczenia dokonywane przez komornika na polecenie sądu, a w art. 41 ust. 1 projektu uregulowano opłaty za prowadzenie publicznych licytacji poza postępowaniem egzekucyjnym w wypadkach przewidzianych przepisami odrębnych ustaw. Takie licytacje są przewidziane w art. 24 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. z 2016 r. poz. 297, z późn. zm.). Zrezygnowano natomiast z unormowania wysokości opłaty za prowadzenie innej dobrowolnej licytacji. Przyjęto bowiem, że taka czynność komornika nie

ma charakteru przymusowego, a określenie wysokości opłaty za taką czynność powinno odbywać się w drodze porozumienia pomiędzy komornikiem i zlecającym przeprowadzenie takiej licytacji.

W projekcie zaproponowano, aby opłata należna komornikowi od wierzyciela za poszukiwanie majątku dłużnika wynosiła 100 zł. Wysokość ta jest wartością zbliżoną do wysokości opłaty przewidzianej aktualnie w art. 53a ust. 1 u.k.s.e. oraz odpowiada przyjętej wysokości opłaty minimalnej. Jednocześnie odstąpiono od regulacji przewidzianej w art. 53a ust. 2 u.k.s.e., zgodnie z którą w razie odnalezienia majątku dłużnika komornik pobiera opłatę w wysokości 5% szacunkowej wartości tego majątku, nie więcej jednak niż 100% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Wskazany przepis rodzi uzasadnione wątpliwości zwłaszcza w tych przypadkach, gdy „odnaleziony majątek” został wskazany przez samego dłużnika albo ustalony w oparciu o dane publicznie dostępne (np. numery rachunków podmiotów finansowanych ze środków publicznych dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej). Ponadto wartość odnalezionego majątku nie zawsze ma związek z wartością egzekwowanego świadczenia. W projekcie przyjęto założenie, że odnalezienie majątku dłużnika leży nie tylko w interesie wierzyciela, ale również komornika, który ustala wysokość opłaty egzekucyjnej proporcjonalnie do wartości wyegzekwowanego świadczenia. Na gruncie dotychczas obowiązującego art. 53a ust. 2 u.k.s.e. dochodzi do sytuacji, gdy komornik jest zaspokajany kosztem dłużnika dwukrotnie (gdy dochodzi do zaspokojenia wierzyciela z odnalezionego majątku) albo nawet wtedy, gdy po odnalezieniu majątku nie są podejmowane dalsze czynności egzekucyjne (np. skutek umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela). Niejednokrotnie komornicy uzależniali podjęcie czynności egzekucyjnych od uiszczenia przez wierzyciela zaliczki na poszukiwanie majątku pomimo tego, że do podjęcia tych czynności są zobowiązani z mocy prawa. Należy zaznaczyć, że proponowane rozwiązanie stanowi naturalną konsekwencję zmian wprowadzonych w art. 799 k.p.c. z dniem 8 września 2016 r. przez ustawę z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1311, z późn. zm.).

W dziale czwartym projektu unormowano zwolnienie od kosztów komorniczych oraz instytucję obniżenia opłaty.

Zwolnienie od kosztów komorniczych może wynikać z przyznanego stronie w ramach postępowania sądowego zwolnienia od kosztów sądowych (z mocy ustawy albo orzeczenia)

albo zwolnienia od kosztów komorniczych udzielonego przez sąd lub referendarza sądowego. Zaproponowano jednocześnie, wprowadzenie jednoznacznej regulacji, według której Skarb Państwa nie będzie obowiązany do uiszczania opłat egzekucyjnych. Wiąże się to z ustrojową pozycją komornika jako funkcjonariusza publicznego działającego przy sądzie rejonowym i wyraźnym określeniu opłat egzekucyjnych jako daniny publicznej, stanowiącej w całości dochód Skarbu Państwa. Skarb Państwa nie może być zatem zobowiązany do uiszczania opłat na swoją rzecz.

W art. 43 ust. 3 projektu przewidziano przesłanki do zwolnienia od kosztów w postępowaniu egzekucyjnym. Możliwość ubiegania się o zwolnienie od kosztów komorniczych odnosi się wyłącznie do takich kosztów, od uiszczenia których zależy podjęcie czynności przez komornika. Innymi słowy, zwolnienie to nie może dotyczyć opłat za egzekucję świadczeń pieniężnych, gdyż w tym zakresie znajdują zastosowanie przepisy dotyczące obniżenia opłaty. Zwolnienie strony od kosztów komorniczych, nie zwalnia strony z obowiązku poniesienia opłaty egzekucyjnej za egzekucję świadczeń pieniężnych oraz zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego drugiej stronie.

Równocześnie przewidziano, że sąd rejonowy, przy którym działa komornik, wypłaca tymczasowo komornikowi sumy odpowiadające wysokości wydatków i opłat, od których zależy podjęcie czynności przez komornika, należnych od strony zwolnionej od kosztów. W przepisach art. 44 ust. 2 i 3 projektu unormowano mechanizm pobrania tych sum od uczestnika postępowania i przekazywania ich sądowi. Rozliczenie tych kosztów powinno nastąpić w postanowieniu wydawanym przed zakończeniem postępowania.

W art. 46 projektu uregulowano instytucję miarkowania opłaty egzekucyjnej za egzekucję świadczeń pieniężnych. Instytucja miarkowania opłaty istnieje na gruncie obecnie obowiązującej ustawy i projektowane przepisy nie zmieniają jej charakteru. Utrzymano dotychczasowe przesłanki obniżenia opłaty związane z nakładem pracy komornika oraz sytuacją majątkową strony obowiązanej do poniesienia opłaty. Z uwagi na to, że instytucja miarkowania opłaty ma charakter socjalny, przewidziano zwolnienie od opłat sądowych zarówno w odniesieniu do wniosku o obniżenie opłaty, jak i zażalenia bądź skargi na orzeczenie referendarza w tych sprawach. Jest to rozwiązanie analogiczne jak w przypadku wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i środków odwoławczych wnoszonych w ramach takiego postępowania.

W celu uniknięcia wątpliwości, a także w związku z nałożeniem na komornika obowiązku okresowego wydawania postanowień ustalających wysokość ściągniętych i należnych opłat (art. 21 projektu), proponuje się wprowadzenie regulacji, według której wnioski o obniżenie opłaty może być wniesiony w terminie 7 dni od otrzymania takiego postanowienia. Zastrzeżono również uprawnienie do wystąpienia z wnioskiem o obniżenie opłaty wierzycielowi, gdy jest on obciążony opłatą na podstawie art. 28 albo art. 29 projektu. Przewiduje się, że obniżona opłata nie może być niższa niż 100 zł, co usuwa dotychczasowe wątpliwości w tym zakresie.

W dziale piątym projektu zamieszczono przepisy zmieniające, przejściowe i końcowe. Zmiany dotyczą przepisów Kodeksu postępowania cywilnego regulujących zagadnienie kosztów postępowania egzekucyjnego oraz ustawy o kosztach sądowych w zakresie dotyczącym opłaty od skargi na czynności komornika.

Zmieniany przepis art. 763 k.p.c. rozszerza obowiązki komornika w zakresie zawiadamiania o dokonaniu czynności. Zawiadomienie to będzie wymagane także wobec uczestnika postępowania (np. poddłużnika), jeżeli dotyczy go czynność komornika. Dla zapewnienia przejrzystości postępowania przewiduje się informowanie stron postępowania o aktualnej wysokości egzekwowanej należności w każdym piśmie kierowanym do strony.

Zmiany w treści art. 770 i art. 770¹ k.p.c. mają na celu uporządkowanie materii dotyczącej orzekania o kosztach postępowania egzekucyjnego. Z tego względu zachodzi konieczność przeniesienia do art. 770 k.p.c. niektórych przepisów zawartych dotychczas w u.k.s.e. oraz wprowadzenia nowych regulacji ograniczających wysokość kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym do wysokości stawki minimalnej. Dotychczasowa treść art. 770 k.p.c. znajdzie odzwierciedlenie w regulacjach § 1, 4, 5 i 6. Proponuje się jednocześnie wyraźne wprowadzenie zasady finalizmu, czyli ostatecznego orzekania o kosztach postępowania egzekucyjnego po jego zakończeniu albo na etapie poprzedzającym sporządzanie planu podziału. W razie konieczności sporządzenia planu podziału komornik będzie wydawał jedno postanowienie, łącznie rozstrzygające kwestię kosztów we wszystkich sprawach, w których wierzyciele uczestniczyć będą w planie podziału.

Zmiany art. 1025, art. 1033 i art. 1035 k.p.c. mają charakter wynikowy i nie zmieniają dotychczasowej praktyki.

W zakresie opłat sądowych (ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) wprowadzono rozwiązania porządkujące, jak również urealnijające dotychczasowe stawki opłat. Proponuje się podwyższenie opłat od wniosku o wszczęcie przez sąd egzekucji oraz wniosku o wyjawienie majątku. Jednocześnie przewidziano obniżenie (ze 100 złotych do 50 złotych) opłaty od skargi na czynności komornika oraz od zarzutów przeciwko planowi podziału (który również stanowi czynność komornika). Proponuje się też wprowadzenie opłaty stałej należnej od zażalenia i skargi na postanowienie referendarza sądowego wnoszonych w ramach tzw. właściwego postępowania egzekucyjnego (150 złotych). O ile bowiem zasadne jest znaczne ułatwienie dostępu do sądu w zakresie kwestionowania czynności komornika, to już wniesienie środka zaskarżenia (stanowiącego wyjątek w postępowaniu egzekucyjnym), od orzeczenia sądu albo referendarza sądowego może być obwarowane wyższymi wymogami fiskalnymi.

W art. 51 projektu przewidziano regulację intertemporalną, według której do postępowań wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie projektowanej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Do wszystkich postępowań znajdują jednak zastosowanie przepisy art. 28 i 29 projektu dotyczące opłat pobieranych w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela albo na skutek jego bezczynności.

Przewiduje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt ustawy zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 33 ust. 2 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979, z późn. zm.), projekt ustawy zostanie skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

<p>Nazwa projektu Ustawa o kosztach komorniczych</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Podsekretarz Stanu Marcin Warchoń</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Uljasz Marcin Główny Specjalista – Sędzia, Departament Legislacyjny, tel. 52-12-293</p>	<p>Data sporządzenia 30.11.2016 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa Ministra Sprawiedliwości</p> <p>Nr w wykazie prac UD162</p>
--	---

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowana ustawa ma zastąpić obecnie obowiązującą ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2015 r. poz. 790. z późn. zm.) w zakresie opłat i kosztów działalności komorników sądowych. Zdecydowano, że problematyka ta będzie przedmiotem odrębnej regulacji. Przyjęto bowiem założenie, że nowe regulacje będą porządkowały kwestie dot. egzekucji komorniczej na zagadnienia ustrojowe (projektowana ustawa o komornikach sądowych), koszty egzekucji oraz przepisy dotyczące zasad prowadzenia egzekucji (nowelizowane przepisy kodeksu postępowania cywilnego). W ten sposób regulacje prawne egzekucji sądowej tworzyć będą przejrzysty system.

Opracowanie nowej regulacji okazało się konieczne z uwagi na pojawiające się problemy ze stosowaniem dotychczasowych przepisów prawa. Ponadto niezbędne jest wprowadzenie przejrzystych zasad finansowania systemu egzekucji sądowej oraz rozwiązań motywujących dłużników do dobrowolnej spłaty zobowiązań stwierdzonych tytułami egzekucyjnymi.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowana ustawa określa zasady ponoszenia i wysokość wydatków oraz opłat za przeprowadzenie egzekucji, innego postępowania albo dokonanie czynności przez komornika sądowego. Regulacje dotyczą wyłącznie kosztów postępowań prowadzonych przez komornika sądowego – zarówno postępowań egzekucyjnych, jak i innych czynności zleconych komornikowi.

Projektowana ustawa wprowadza następujące rozwiązania:

1. Utrzymano tradycyjny podział kosztów na opłaty i wydatki. Podkreślono ustawowy charakter opłat poprzez wskazanie, że opłaty komornicze należą się tylko w przypadkach określonych ustawą.
2. Nowym rozwiązaniem jest uznanie, że nie stanowią wydatków koszty związane z przekazywaniem środków pieniężnych. Oznacza to, że stanowią one będą koszty prowadzonej działalności komorniczej, ale nie obciążające stron postępowania. W ten sposób zostanie zrealizowany postulat zmniejszenia obciążenia stron kosztami egzekucyjnymi.
3. Istotnym novum jest zobligowanie komornika do informowania stron o aktualnym saldzie zaliczek w każdym piśmie do nich kierowanym.
4. Przewiduje się zwolnienie od opłaty wniosku komornika o wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji.
5. W zakresie trybu pobierania opłaty za egzekucję świadczeń pieniężnych utrzymano dotychczasowe rozwiązanie, zgodnie z którym opłatę egzekucyjną komornik ściąga wraz z egzekwowanym świadczeniem proporcjonalnie do wartości świadczenia egzekwowanego.
6. Nową zasadą jest określenie wysokości opłat minimalnych, maksymalnych oraz stałych w sposób kwotowy, a nie jak było dotychczas w odniesieniu do wysokości wynagrodzeń w gospodarce narodowej.
7. Jednym z podstawowych założeń projektu jest jednoznaczne określenie, że opłata egzekucyjna ma co do zasady stałą wysokość określoną jako 10% egzekwowanego roszczenia.
8. Wprowadza się nowe rozwiązanie dotyczące przypadków umorzenia egzekucji na wniosek wierzyciela lub z powodu jego bezczynności, w których to wierzyciel zobowiązany będzie do uiszczenia opłaty w wysokości 5% pozostałego do wyegzekwowania świadczenia.
9. Wprowadza się zasadę zgodnie, z którą w sprawie o egzekucję świadczenia pieniężnego w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania lub wskazania we wniosku osoby niebędącej dłużnikiem, komornik będzie mógł nierzetelnego wierzyciela obciążyć opłatą w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia.
10. Odstępuje się od zasady pobierania od dłużnika opłaty za odnalezienie jego majątku, który był przedmiotem zleconego przez wierzyciela poszukiwania.

11. Uregulowano również kształt postanowień dotyczących postanowień komorniczych, zmierzając do nadania im przejrzystości, jak również wyraźnego oddzielenia elementów sentencji takiego postanowienia i jego uzasadnienia.

12. Zrywa się z dotychczasową regulacją, według której do wydatków komornika należą koszty związane z przekazywaniem środków pieniężnych. Wskazane koszty będą wchodziły w skład kosztów działalności egzekucyjnej i nie będą obciążały stron postępowania. W ten sposób zostanie zrealizowany postulat zmniejszenia obciążenia stron kosztami egzekucyjnymi. W tym samym celu ograniczono do 30 złotych wysokość zaliczki na poczet kosztów związanych z doręczeniem korespondencji w sprawie. Jeżeli wydatki na ten cel będą wyższe, to mogą być ściągnięte od dłużnika.

13. W projektowanych przepisach powiązano zaliczkę pobieraną przez komorników z wydatkami, na które została pobrana. Pozwoli to zapobiec występującym w praktyce przypadkom finansowania kosztów czynności z zaliczek przeznaczonych na inne wydatki. W projekcie wskazano, że zaliczka ma charakter celowy. Jednocześnie wprowadzono nowe rozwiązanie zapewniające transparentność rozliczeń w zakresie zaliczek. Przewiduje się, że zaliczka powinna być rozliczona w terminie miesiąca od poczynienia wydatków, na które została pobrana, a gdy czynność nie została podjęta - w terminie 3 miesięcy od jej pobrania. Istotną nowością realizującą powołaną wyżej zasadę jest też wprowadzenie obowiązku komornika informowania stron o aktualnym saldzie zaliczek w każdym kierowanym do nich piśmie.

14. Wprowadza się nowe rozwiązanie dotyczące opłaty pobieranej w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela lub z powodu jego bezczynności. W takich przypadkach to wierzyciel będzie zobowiązany do uiszczenia opłaty w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania.

Tabela poniżej przedstawia liczbę spraw egzekucyjnych w 2015 r., w których umorzono postępowanie.

Z powodu bezskuteczności egzekucji	Na żądanie wierzyciela	Umorzenie z mocy prawa – wierzyciel w ciągu roku nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszono postępowania	Z innych przyczyn
2 396 150	356 573	64 344	26 188

Źródło: MS-Kom 23 – Sprawozdanie z czynności komornika za rok 2015.

15. Przewiduje się rozwiązanie umożliwiające zastosowanie niższej stawki opłaty egzekucyjnej. Przyjmuje się, że jeżeli dłużnik na poczet egzekwowanego świadczenia wpłaca kwotę bezpośrednio komornikowi lub na jego rachunek bankowy w terminie 14 dni od daty doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, komornik ściąga od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 3 % wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia. W przypadku dokonania takiej wpłaty przez dłużnika po tym terminie opłata stosunkowa wynosi 5 % wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia. Wskazane rozwiązanie poprzez potencjalny wzrost liczby spraw, w których dłużnicy dobrowolnie będą spłacać długi może pozytywnie wpłynąć na skuteczność egzekucji komorniczej.

Tabela poniżej przedstawia liczbę spraw, w których dłużnik dobrowolnie zapłacił dług w całości wskutek wezwania komornika

Rok	Liczba spraw
2015	8653
2014	8 800
2013	10 086

Źródło: MS-Kom 23 – Sprawozdanie z czynności komornika (okres od 2013 r. do 2015 r.).

16. Projekt zakłada, że sąd rejonowy, przy którym działa komornik, będzie wypłacał tymczasowo komornikowi sumy odpowiadające wysokości wydatków i opłat, od których zależy podjęcie czynności przez komornika, należnych od strony zwolnionej od kosztów. Jednocześnie w projekcie unormowano mechanizm pobrania tych sum od uczestnika postępowania i przekazywania ich sądowi.

17. Projektuje się również wprowadzenie zasadniczych zmian w zakresie opłat za egzekucję świadczeń niepieniężnych. W przypadku egzekucji świadczeń niepieniężnych prowadzonej przez komorników jej głównym rodzajem jest eksmisja. W 2015 roku przeprowadzono ich ok. 9 tys. Innych rodzajów egzekucji świadczeń niepieniężnych było ok. 6 tys. i dotyczyły one w szczególności spraw o opróżnienie lokali niemieszkalnych i wydanie ruchomości, względnie wprowadzenia w posiadanie innych nieruchomości. Dane z ostatnich lat wskazują, że liczba tych egzekucji pozostaje na stałym poziomie – łącznie ok. 15 tys. spraw. Jednocześnie należy wskazać, że w samym 2015 r. wszystkich spraw

egzekucyjnych wpłynęło prawie 8 mln.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Belgia

W Belgii komornikowi sądowemu przysługuje wynagrodzenie za wykonywanie powierzonych mu czynności zgodnie z ustaloną stawką. Stawkę określają przepisy Dekretu Królewskiego z dnia 30 listopada 1976 r. w sprawie ustalenia stawek wynagrodzenia za czynności dokonywane przez komorników sądowych w sprawach cywilnych i gospodarczych oraz wysokości innych świadczeń. Stawki wynagrodzenia podlegają corocznej aktualizacji. Stawka wynagrodzenia komornika sądowego zawiera między innymi opłaty sesyjne, opłaty stałe, koszty, opłaty stosunkowe itd. obejmuje wynagrodzenie, jakie komornik sądowy ma prawo pobierać za podejmowane czynności, z drugiej strony zwrot ponoszonych przez niego wydatków (np. koszty podróży).

W praktyce komornik sądowy wzywa wierzyciela o zaliczkę na poczet wydatków w toku prowadzonego postępowania. Zgodnie z art. 1024 Kodeksu Postępowania Sądowego koszty egzekucji obciążają dłużnika, w związku z powyższym komornik sądowy podejmuje działania w celu wyegzekwowania poniesionych przez wierzyciela kosztów.

Komornik sądowy ma obowiązek przekazywania dłużnikowi informacji o ponoszonych kosztach oraz dokładnego ich rozliczenia. Ponadto, w sprawach cywilnych i gospodarczych, jako jedyny organ do tego powołany, dokonuje czynności polegających na doręczaniu.

Francja

We Francji komornik, choć jest funkcjonariuszem publicznym, nie jest wynagradzany przez Państwo. Koszt wypełniania przez niego obowiązków zwiększa dług, który stanowi przyczynę wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Zwraca się przy tym uwagę, że wierzyciel może czasami rezygnować z przymusowego egzekwowania swych należności, jeśli nie jest pewny faktycznej wypłacalności dłużnika właśnie ze względu na koszty postępowania egzekucyjnego. Tym tłumaczy się potrzebę szczegółowej regulacji wynagrodzenia komorników, precyzyjnie określającej czynności, za które należy się wynagrodzenie.

Komornicy mogą, zanim przystąpią do czynności, zażądać zaliczki, która pozwoli pokryć ich wynagrodzenie i koszty. Przyjmuje się, że komornik może wstrzymać się z podjęciem czynności do czasu otrzymania zaliczki, nawet jeśli nie poinformował wierzyciela o skutkach niezłożenia zaliczki. Zaliczka musi jednak mieścić się w granicach określonych przez prawo – musi odpowiadać kosztom związanym z czynnościami, które należy podjąć niezwłocznie. Komornik korzysta także z prawa zatrzymania przejętych dokumentów i przelanych kwot od dłużnika, tytułem zabezpieczenia płatności jego wynagrodzenia, przy czym uprawnienie to nie przysługuje, jeżeli komornik działa na rzecz wierzyciela publicznego.

Niemcy

Obok uposażenia urzędnika służby publicznej komornikom przysługuje udział w pobranych przez nich opłatach egzekucyjnych.

Obecnie wszystkie kraje związkowe, z wyjątkiem Badenii-Wirtembergii, Hesji oraz Kraju Saary, w których przyznany komornikom udział w pobranych opłatach egzekucyjnych pokrywa również koszty prowadzenia biura, uregulowały wysokość i zasady przyznawania rekompensaty kosztów utrzymania biura komornika w odpowiednich rozporządzeniach.

Niemiecki ustawodawca w załączniku do Ustawy o kosztach komorników wskazuje podstawy poboru opłaty oraz ich wysokość. Wartość egzekwowanego roszczenia, ani wartość zajętego przedmiotu nie mają wpływu na wysokość kosztów egzekucji.

Działalność komornika prowadzi do powstania kosztów, do których należą opłaty i wydatki. Wierzycielem z ich tytułu nie jest komornik, lecz kraj związkowy. Tym samym są one pobierane na rzecz kasy kraju związkowego. Komornikowi przysługuje udział w pobranych opłatach. W związku z tym jest on zobowiązany wstępnie obliczyć jego wysokość i zatrzymać go; jednakże komornik może nim dysponować dopiero po przekazaniu odpowiedniemu organowi tej części opłat, która przysługuje krajowi związkowemu.

Za wykonanie wniosku egzekucyjnego pobierana jest jednorazowa opłata na podstawie danej pozycji wykazu kosztów. W razie ponownego zlecenia komornikowi wykonania tej samej czynności, opłata jest pobierana osobno za każdą czynność. Za czynności wykonywane w nocy, sobotę, niedzielę lub święto pobierana jest opłata w podwójnej wysokości. Z tytułu wydatków komornikowi przysługują ryczałty lub zwrot rzeczywiście poniesionych kosztów.

Wraz ze złożeniem wniosku powstaje roszczenie o zapłatę opłaty egzekucyjnej. Jest ono wymagalne, jeżeli wniosek został wykonany (i to niezależnie od wyniku działania komornika) lub postępowanie spoczywa dłużej niż 12 miesięcy. Wydatki są wymagalne natychmiast po ich poniesieniu, tj. z chwilą ich zapłaty na rzecz osób trzecich lub z chwilą realizacji odpowiedniej podstawy powstania wydatków. Jeżeli postępowanie trwa dłużej (np. ze względu na płatność w ratach), opłaty mogą być pobrane zaliczkowo także przed ich wymagalnością.

Z punktu widzenia kosztów za wykonany jest uznawany także wniosek, który został cofnięty lub którego wykonanie jest niemożliwe ze względu na istniejące przeszkody, np. śmierć dłużnika czy niemożliwość ustalenia jego adresu. Tożsame skutki jak cofnięcie wniosku ma nieuiszczenie zaliczki na poczet kosztów egzekucji oraz brak sprzeciwu wnioskodawcy przeciwko zwrotowi wniosku egzekucyjnego przez komornika z powodu braku majątku dłużnika.

Koszty są pobierane przez komornika, który wykonał wniosek. Niezwłocznie po nadejściu ich wymagalności komornik powinien - w odniesieniu do każdego wniosku egzekucyjnego osobno - sporządzić rachunek kosztów, który powinien zawierać odpowiednie przepisy prawa, wskazanie podstawy poboru kosztów, opis wydatków, kwoty ustalonych opłat i wydatków oraz ewentualnych zaliczek. Rachunek jest przesyłany dłużnikowi z tytułu kosztów sądowych (z reguły wierzycielowi) wraz z pouczeniem o możliwości jego zaskarżenia.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Komornicy sądowi	Liczba kancelarii komorniczych (stan na 29.11.2016 r.) – 1539 kancelarii komorniczych (w tym 31 wakaty)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Określenie zasad ponoszenia i wysokość wydatków oraz opłat za przeprowadzenie egzekucji, innego postępowania albo dokonanie innych czynności
Dłużnicy oraz wierzyciele	W 2015 r. wpłynęło do kancelarii komorniczych ok. 7,9 mln spraw	Sprawozdanie Ms-Kom 23	Kompleksowa regulacja zasad wykonywania zawodu komornika oraz egzekucji komorniczej. Przywrócenie zaufania do zawodu komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego, zwiększenie nadzoru nad komornikami.
Sądy rejonowe	317	Ministerstwo Sprawiedliwości	Rozstrzygnięcie w przedmiocie zwolnienia z opłaty kosztów egzekucji Wyplata tymczasowo komornikom sumy odpowiadające wysokości wydatków i opłat, od których zależy podjęcie czynności przez komornika, należnych od strony zwolnionej od kosztów.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości, stosownie do wymogów art. 5 ustaw z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały NR 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin Pracy Ministrów (M.P. poz. 979, z późn. zm.) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

W ramach konsultacji publicznych i opiniowania projekt zostanie skierowany m.in. do Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, Krajowej Rady Komorniczej, Krajowej Rady Radców Prawnych, Naczelnej Rady Adwokackiej, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Asesorów i Aplikantów Komorniczych, Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania Projektowane regulacje mogą spowodować skutki finansowe dla budżetu państwa w części

	15 – Sądy powszechne.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Rozwiązania w zakresie opłat egzekucyjnych są zbieżne z obecnie obowiązującymi regulacjami określonymi w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r., poz. 1138). Zmiana polega na określeniu kwotowym wysokości opłat minimalnych, maksymalnych oraz stałych, a nie jak w obecnie obowiązujących przepisach w odniesieniu do wysokości wynagrodzeń w gospodarce narodowej.</p> <p>Projektowane zmiany polegające na podwyższeniu wysokości pobieranych opłat stałych w jednych rodzajach spraw oraz obniżeniu opłat w innych rodzajach spraw mogą wpłynąć na wysokość dochodów budżetu państwa. Mając na względzie trudne do określenia liczby spraw, w których pobierane są opłaty należy wskazać, że wielkość skutków finansowych przedmiotowych zmian jest trudna do oszacowania. Przyjmuje się, że zmniejszenie dochodów z tytułu opłat w jednych rodzajach spraw zostanie zbilansowane zwiększeniem dochodów z tytułu zwiększenia opłat w innych rodzajach spraw. Wejście w życie przedmiotowej regulacji nie wpłynie na poziom wydatków budżetu państwa.</p> <p>W projekcie przewiduje się, że sąd rejonowy, przy którym działa komornik, będzie wypłacał tymczasowo komornikowi sumy odpowiadające wysokości wydatków i opłat, od których zależy podjęcie czynności przez komornika, należnych od strony zwolnionej od kosztów. Jednocześnie przedstawiono mechanizm pobrania tych sum od uczestnika postępowania i przekazywania ich sądowi. Przyjmuje się, że wskazany mechanizm nie będzie generował dodatkowych wydatków dla sektora finansów publicznych. Ewentualne trudności związane ze zwrotem wypłaconych przez sądy zaliczek zdają się być nie możliwe do przewidzenia. Nie jest możliwe określenie zarówno liczby przypadków, w których wystąpią trudności, jak również sumy kwot wypłacanych zaliczek.</p> <p>Należy jednocześnie wskazać, że projektowana równoległe ustawa o komornikach zawiera regulacje zgodnie z którymi, opłaty egzekucyjne nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Wymieniony projekt ustawy zmienia również sposób wynagradzania komorników, co tym samym utrudnia precyzyjne określenie wpływu zmian wprowadzanych niniejszą ustawą na przyszłe kształtowanie się zarówno dochodów komorników jak i sektora finansów publicznych.</p>

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2016 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
Niemierzalne	Wierzyciele							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Wpływ na kancelarie komornicze</p> <p>Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie IWS¹ z 2015 roku średnie miesięczne przychody uzyskiwane przez jedną kancelarię komorniczą, w 2012 r., wynosiły 113 377 zł. Zróżnicowanie między poszczególnymi sądami rejonowymi były w tym zakresie bardzo duże. Przykładowo, odchylenie standardowe dla tych wartości wynosiło 55 557 zł, a więc aż 50% przeciętnej. Najwyższy średni miesięczny przychód, wynoszący 511 896 zł na jednego komornika, odnotowano w obszarze Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli, najniższy zaś (16 740 zł) wystąpił w jednym z małych sądów na wschodzie Polski.</p> <p>Wysokość przychodów poszczególnych kancelarii komorniczych, co oczywiste, przekłada się najczęściej bezpośrednio na dochody uzyskiwane przez prowadzących je komorników. I tak średni</p>							

¹ dr Paweł Ostaszewski, *Opłaty i koszty w systemie egzekucji komorniczej – obraz statystyczny*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2015 r.

miesięczny dochód na jednego komornika w 2012 r. wynosił 46 451 zł, przy czym ponownie przeciętnie zarobił najwięcej komornik przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Woli – 255 697 zł – a najmniej przy wspomnianym już małym sądzie – 2 609 zł. Odchylenie standardowe dla tych wartości w poszczególnych sądach rejonowych przekroczyło 50% średniej i wyniosło 26 646 zł.

Dane zawarte w sprawozdaniu MS-Kom23 o kwotach efektywnie wyegzekwowanych świadczeń pieniężnych według poszczególnych rodzajów egzekucji i podejmowanych przez komorników czynnościach również mogą dostarczyć wiedzy o ich przychodach. W 2015 r. komornicy skutecznie wyegzekwowali należności na łączną kwotę 9 142 540 275 zł. Uwzględniając obowiązujące wysokości opłat egzekucyjnych (8% świadczenia dla egzekucji z wynagrodzenia za pracę i z rachunku bankowego oraz 15% dla pozostałych rodzajów egzekucji świadczeń pieniężnych), można oszacować ogólną wysokość opłat pobranych przez wszystkich komorników z tego tytułu w roku 2015 na 1 109 960 129 zł, czyli 12,1% wyegzekwowanych kwot. Natomiast w 2014 r. łączna kwota wyegzekwowanych świadczeń przez komorników to 8 314 635 518 zł. W 2014 r. oszacowane analogicznie opłaty opiewałyby na łączną kwotę 991 846 024 zł, a więc 11,9% wyegzekwowanych kwot.

Projekt ustawy przewiduje jednolitą stawkę opłaty egzekucyjnej za egzekucję świadczeń pieniężnych. Analiza sprawozdań statystycznych (MS-Kom23) pozwala ustalić, że średnia opłata (tj. stosunek pobranych opłat do wyegzekwowanych kwot) w okresie 2014-2015 r.) wahała się pomiędzy 10,7% a 12,1% - w zależności od przyjętych założeń, koniecznych ze względu na niedostateczną dokładność zestawień statystycznych.

Obliczenia dokonywane były na podstawie informacji o wysokości wyegzekwowanych kwot, przy przyjęciu, że dla egzekucji z wynagrodzenia za pracę oraz rachunku bankowego zastosowanie znajdzie stawka 8%, a dla pozostałych sposobów egzekucji – 15%, z tym wyjątkiem, że dla innych sposobów egzekucji będzie albo w całości stawka 15% albo po połowie uzyskanych kwot – 8% i 15%.

Zmiana stawek opłat stosunkowych spowoduje obniżenie przychodów z tego tytułu od 7% do 17%. Największe obniżenie zaistnieje przy przyjęciu założenia, że cała kwota ujęta w zestawieniach statystycznych jako wyegzekwowana w inny sposób pozwalała na pobranie opłaty 15%. Wówczas spadek nastąpi ze średniego poziomu ok. 12% do poziomu 10%.

sposób egzekucji	stawka opłaty	wyegzekwowane kwoty (w złotych)		ściągnięte opłaty (w złotych)	
		2014	2015	2014	2015
ruchomości	15%	94 143 629	94 545 528	14 121 544	14 181 829
nieruchomości	15%	578 489 453	826 899 877	86 773 418	124 034 982
praca	8%	2 486 373 383	2 609 333 968	198 909 871	208 746 717
rachunek bankowy	8%	1 161 473 814	1 124 066 269	92 917 905	89 925 302
inne wierzytelności	15%	1 002 555 999	1 009 382 271	150 383 400	151 407 341
inne prawa majątkowe	15%	26 357 508	60 450 343	3 953 626	9 067 551
ułamkowe części nieruchomości	15%	7 222 022	26 128 359	1 083 303	3 919 254
użytkowanie wieczyste	15%	28 929 157	112 248 360	4 339 374	16 837 254
wariant I					
inne	15%	2 929 090 553	3 277 928 202	439 363 583	491 689 230
średnia stawka opłaty				11,9%	12,1%
SUMA				991 846 024	1 109 809 460
wariant II					
inne	8%	1 464 545 277	1 638 964 101	117 163 622	131 117 128
	15%	1 464 545 277	1 638 964 101	219 681 791	245 844 615
średnia stawka opłaty				10,7%	10,9%
SUMA				889 327 854	995 081 973

Należy zwrócić uwagę, że przychody z tytułu opłat egzekucyjnych stanowią jedynie ok. 70% przychodów komorników (tak powołane wcześniej opracowania Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości), zatem spadek przychodów z tytułu opłat egzekucyjnych nie oznacza wprost

takiego samego spadku ogólnych przychodów komorników.

Tabela poniżej przedstawia oszacowane, hipotetyczne kwoty ściągniętych opłat w przypadku ustalenia stawki opłaty na poziomie 10%.

sposób egzekucji	stawka opłaty	wyegzekwowane kwoty (w złotych)		ściągnięte opłaty (w złotych)	
		2014	2015	2 014	2015
ruchomości	10%	94 143 629	94 545 528	9 414 363	9 454 553
nieruchomości	10%	578 489 453	826 899 877	57 848 945	82 689 988
praca	10%	2 486 373 383	2 609 333 968	248 637 338	260 933 397
rachunek bankowy	10%	1 161 473 814	1 124 066 269	116 147 381	112 406 627
inne wierzytelności	10%	1 002 555 999	1 009 382 271	100 255 600	100 938 227
inne prawa majątkowe	10%	26 357 508	60 450 343	2 635 751	6 045 034
ułamkowe części nieruchomości	10%	7 222 022	26 128 359	722 202	2 612 836
użytkowanie wieczyste	10%	28 929 157	112 248 360	2 892 916	11 224 836
inne	10%	2 929 090 553	3 277 928 202	292 909 055	327 792 820
		SUMA		831 463 552	914 098 318

Projektowane regulacje poprzez zmiany polegające na ograniczeniu katalogu wydatków komornika w odniesieniu do kosztów przekazywania środków pieniężnych oraz zmiany w zakresie kosztów korespondencji, będą skutkować zwiększeniem obciążeń finansowych komorników sądowych i zmniejszenie obciążeń wierzycieli. Jednocześnie oszacowanie wskazanych zmian i ich przedstawienie w sposób kwotowy zdaje się być nie możliwe.

Należy jednocześnie wskazać, że projektowana równolegle ustawa o komornikach zawiera regulacje zgodnie z którymi, opłaty egzekucyjne nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Wymieniony projekt ustawy zmienia również sposób wynagradzania komorników, co tym samym utrudnia precyzyjne określenie wpływu zmian wprowadzanych niniejszą ustawą na przyszłe kształtowanie się zarówno dochodów komorników jak i sektora finansów publicznych.

Wpływ na wierzycieli oraz dłużników

Projektowane rozwiązania mogą spowodować zwiększenie zaangażowania wierzycieli w proces egzekucji m.in. poprzez dokładanie należytej staranności przy składaniu informacji dotyczących osoby dłużnika.

Opłaty egzekucyjne będąc składnikiem kosztów egzekucyjnych mają pierwszeństwo zaspokojenia. Skuteczność egzekucji rozumiana jako liczba spraw załatwionych przez wyegzekwowanie świadczenia do spraw, które zostały zakończone, wynosi ok. 23% (I półrocze 2016 roku). Tylko w 23% spraw zaspokojeniu podlegała więc całość należności wierzyciela oraz całość opłaty. W tych sprawach zmiany w zakresie wysokości opłat (obniżenie opłat ze stawki 15% do 10 albo 5% oraz obniżenie opłat minimalnych i maksymalnych) oznacza zmniejszenie kosztów egzekucji dla dłużnika.

W pozostałych sprawach, o ile doszło w nich do wyegzekwowania choć części należności, zmniejszenie opłat wpływa zarówno na sytuację wierzyciela (który otrzyma większą kwotę służącą zaspokojeniu wierzytelności), jak i na sytuację dłużnika (ponoszącego mniejsze koszty egzekucji). Zmniejszenie kosztów egzekucji (dla wierzyciela i dłużnika) wynika też z obniżenia stawek za egzekucję świadczeń niepieniężnych.

Zgodnie z projektowanymi regulacjami w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela lub z powodu jego bezczynności będzie on zobowiązany do uiszczenia opłaty w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Przeniesienie ciężaru uiszczenia opłaty zwiększy obciążenie wierzycieli i jednocześnie pozytywnie wpłynie na obciążenia finansowe dłużników. Ponadto może to również pozytywnie wpłynąć na ściągłość tych opłat przez komorników.

Dodatkowym zmniejszeniem obciążeń finansowych dłużników jest zastosowanie niższej opłaty egzekucyjnej w sytuacji, gdy dłużnik na poczet egzekwowanego świadczenia wpłaca kwotę bezpośrednio komornikowi lub na jego rachunek bankowy w terminie 14 dni od daty doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Przewiduje się wówczas zastosowanie opłaty w wysokości 3 % wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia. W przypadku dokonania takiej wpłaty przez dłużnika po wskazanym terminie opłata stosunkowa będzie wynosiła 5 %

wartości wyegzekwowanego w ten sposób świadczenia.
Zrywa się z dotychczasową regulacją, według której do wydatków komornika należą koszty związane z przekazywaniem środków pieniężnych. Wskazane koszty będą wchodziły w skład kosztów działalności egzekucyjnej i nie będą obciążały stron postępowania. W ten sposób zostanie zrealizowany postulat zmniejszenia obciążenia stron kosztami egzekucyjnymi. W tym samym celu ograniczono do 30 złotych wysokość zaliczki na poczet kosztów związanych z doręczeniem korespondencji w sprawie. Jeżeli wydatki na ten cel będą wyższe, to mogą być ściągnięte od dłużnika.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

demografia
 mienie państwowe

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się wejścia w życie ustawy z dniem 1 stycznia 2017 r., z wyjątkiem regulacji dotyczących europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym, które wchodzi w życie z dniem 18 stycznia 2017 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projekt może zostać poddany ewaluacji w oparciu o następujące mierniki:

- wielkość średnich miesięcznych dochodów komorników; wielkość najwyższych i najniższych rocznych dochodów osiągniętych przez komorników oraz wielkość odchylenia standardowego od tych wartości;
- liczba przypadków umorzenia egzekucji na wniosek wierzyciela;
- liczba spraw o egzekucję świadczenia pieniężnego, w których wszczęcia postępowania okazało się niecelowe lub wskazano we wniosku osobę niebędącą dłużnikiem;
- liczba nowych kancelarii komorniczych.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)